

Вирішувати всім миром

З інтерв'ю Президента України Л. М. Кравчука
Кримському телебаченню 14 жовтня

Запитання. Леоніде Макаровичу! Політичне життя в Україні, особливо у верхніх ешелонах влади, стало дивно нагадувати російський варіант. Вимога відставки уряду, вимога розпуску Верховної Ради, підготовка до референдуму... Що це - болісні пошуки шляху, чи природні хвороби росту або ж якийсь традиційний рух крок у крок, слід у слід за "великою сестрою"? Що це означає?

Відповідь. Час дуже складний, і пошуки виходу з ситуації для кожного керівника сьогодні найголовніше. А от коли немає відповіді на це питання, всі відчувають, що ситуація не покращується, тоді починають працювати емоції. Тоді центр ваги з реальної роботи переноситься на політичні пристрасті. А якщо і дано відповідь, то з'являється друге питання. Це може затягнути керівників у безплідні дискусії, і вони перестануть займатись конкретною справою.

Я завжди говорив і говорю: є один вихід - об'єднатись навколо тих проблем, які треба вирішувати. І як тільки це буде зроблено, все інше відійде на другий план.

Чому сьогодні йде боротьба між виконавчою і представницькою владою? Тому що не знайшли шляхів, як сісти і домовитись вирішити головні питання - що робити в сільському господарстві, з приватизацією, з монополізацією, як забезпечити себе нафтою, бензином.

Запитання. Тоді відразу запитання: чи є сьогодні реальна сила, на яку спирається Президент?

Відповідь. Реальна сила - це ті колективи, ті люди, з якими ми працюємо. Я не хочу їх ділити на партії, на групи. Поки що ці партії не є настільки сильними, щоб на них можна було спертися. Кожна партія бажає знайти своє місце у суспільно-політичному житті. А коли вони не знайшли себе і ведуть боротьбу між собою - і демократи з демократами, і рухи з рухами, тобто йде процес пошуку свого місця, то сьогодні можна спиратись на людей у трудових колективах і, як я вже не раз говорив, на здоровий глузд. Часом мене запитують: на що ви спираєтесь у парламенті? Я говорю - "на здоровий глузд".

Запитання. Дозвольте загострити розмову. Ви шахіст. Ситуація такого плану: уявімо шахову дошку - ось король, ось лінія оборони. Сьогодні усунуто ті фігури, які якоюсь мірою цю лінію оборони представляють на цій шаховій дошці. Чи немає зараз ситуації, коли наступним кроком може бути оголошення шаху? Чи не залишивсь король без захисту і оборони? Що буде наступним у нашій великій політичній боротьбі?

Відповідь. Зовсім чистого поля перед останньою лінією, на якій стоять важкі фігури, немає. Але відомо, що коли ведуть боротьбу проти більш легкої фігури, прицілюються у Президента. Одні ціляться від бажання влади, інші просто тому, що так роблять оточуючі - ефект наслідування, прикладу.

Але сьогодні Президент - це та структура, яка стабілізує ситуацію. Тобто народ знає: пішов Кабінет, але Президент - і все працює. Тому що я видав Указ і зобов'язав Кабінет працювати до появи нового. Але коли вже на Президента пішли, тоді виникає цілком інша ситуація. Ось візьміть Азербайджан або Таджикистан, де пішли на Президента. Адже там разом з президентами руйнуються всі структури влади відразу. І розмови, що там хтось інший може утримати ситуацію, нереальні. Утримати її може тільки виконавча влада, якій підпорядковані всі відповідні інститути.

Запитання. Леоніде Макаровичу, будемо сподіватись, що Україні не загрожують великі потрясіння. Якщо можна, ближче до наших кримських справ. Пам'ятаєте, на нашій сесії, яка рік тому проходила в дуже напружений час, я брала у вас інтерв'ю і запитала, чи не нагадує Вам наш парламент поганого танцюриста? Ви відповіли, що, в принципі, більшість людей мають здоровий глузд і сподіваєтесь, що все буде добре. От сьогодні, після тих подій, що сталися, Ви залишаєтесь при своїй думці? Якщо можна, конкретніше про спроби нашого парламенту перепідпорядкувати Національну гвардію України. Можливо, здійсниться вікова мрія нашого РДК, підтримана парламентом?

Відповідь. Останню сесію я сприймаю як сесію емоцій. Ось ми сидимо з вами зараз у спокійній обстановці. Але якби ми розмовляли через годину після тих подій, то говорили б по-іншому, і ваші запитання звучали б інакше. Тому я і говорю про сесію емоцій.

Хоч і здорові голоси, і здорові виступи були, тому, що люди думали про завтрашній день. Я вважаю так: має бути дана правова, юридична оцінка подіям у Криму. І тому, зокрема, що сталось у Красному Паї, біля Верховної Ради. Мають бути покарані винні з обох сторін. Публічно, гласно. Ніхто не може розраховувати, що закон його не стосується. Ось головне. Якщо цього не буде, тоді все - держави не буде.

Що стосується перепідпорядкування Національної гвардії, то, я думаю, не треба так швидко змінювати існуючий порядок. Я говорив і повторюю: Україна допомагала і допомагатиме Криму організаційно, матеріально, в захисті інтересів всіх національностей, законно обраних владних структур. Ми не можемо допустити, щоб тут вулиця

вирішувала.

Запитання. Леоніде Макаровичу, у нас вулиця все літо щось вирішувала. Але зараз ми згадали, що є право і є закон. Я відразу продовжую Вашу думку, щоб закінчити з цим питанням. Ви на брифінгу сказали, що спиратиметесь на законно обрані влади. Чи не прозвучало це так, нібито сьогодні Ви вже шкодуєте про те, що в українському парламенті на трибуні стояли лідери кримських татар?

Відповідь. Ні в якому разі. Я сьогодні, і постійно маю намір зустрітися з представниками кримськотатарського народу. Для того, щоб разом подумати, як найбільш правильно, без будь-яких втрат і для свого народу, і для всіх інших, і, головне, без людських втрат вирішити це одне з найскладніших питань. Кримські татари мають право повернутися на свою батьківщину, це їх земля, вони там жили. Але сьогодні там знаходяться інші люди. Проблему не можна вирішити таким шляхом, щоб цих людей так само виселити, як колись виселяли кримських татар. Треба знайти компроміс, щоб право однієї людини не здійснювалось за рахунок ущемлення права іншої людини. Якщо я стану на іншу точку зору, то про гуманізм, про демократію, про правову державу треба забути. Тоді - принцип сили, диктаторства. Ми не можемо цього зробити. Тому я хочу з ним зустрітися. Буде можливість, я їх запрошую. Але не як членів меджлісу, а як представників кримськотатарського народу. Адже визнання правового статусу меджлісу - це визнання двовладдя в Криму...

Якби меджліс являв собою суспільно-політичну організацію кримськотатарського народу, яка взяла на себе відповідні функції по захисту інтересів кримськотатарського народу, я проголосував би за таку організацію. Але він бере на себе державну функцію. А в державі двох держав бути не може.

Запитання. Але реально сьогодні існує і ця сила, і ця структура...

Відповідь. Треба знаходити шляхи взаємодії. Але як мене інформують керівники Криму, меджліс відмовився брати участь у будь-яких переговорах з місцевою владою. Якщо це так, то це неправильно. Треба розібратися, як воно насправді. Сьогодні необхідно взаємодіяти, створити якусь організацію спільну - з представниками татар, інших народів, органів влади - і вирішувати головне питання. Сьогодні головне питання - земельна ділянка і матеріальна допомога. Якщо воно буде розв'язано справедливо, якщо не буде страху, що завтра прийдуть і всіх подавлять, все стане на свої місця. Тому я на зустрічі з Багровим сказав, що не підтримую ту владу на місцях, яка поводиться із заселенням. Якщо татари хочуть сюди - визначте їм ділянки і простежте, щоб це було виконано. А якщо є третя, то тільки один орган може вирішити, хто правий і хто не правий - суд. Не Президент тут повинен вирішувати чи Кабінет міністрів - суд. Він остання інстанція.

Запитання. І останнє, Леоніде Макаровичу. Я думаю, що прийняття Закону про розмежування повноважень не означатиме, що Ви забудете Крим?

Відповідь. Ні в якому разі. Я був і буду палким прихильником спокою в Криму. І я уявляю собі, можете мені повірити, що таке сьогодні Крим, з усіх точок зору. І скільки зацікавлених є, щоб на цій землі було неспокійно. Але на сьогодні більше тих, хто зацікавлений у зворотньому, в мирі, і влада сьогодні саме у них.

Я хочу, щоб це зрозуміли жителі Криму. Зараз треба подолати емоції у Верховній раді, в Кабінеті міністрів, в організаціях кримськотатарського народу. Сказати: "Стоп!". Бо, якщо кримські татари діятимуть силою, вони лише ускладнять ситуацію для себе.

Взагалі сподіватися на силу - справа програшна абсолютно. Україна - це величезна держава, яка має величезну силу. І ми на силу відповідатимемо силою. У нас іншого виходу нема. Ми не дозволимо, щоб проливалася кров в Криму. Від кого б це не виходило. Якщо це буде з однієї сторони - її буде по закону, як належить, поставлено на місце. Якщо з другої - те ж саме. Тому кримська влада, кримські татари, Україна повинні знайти грамотне, цивілізоване вирішення цього питання. Всім миром. Тоді нам будуть вдячні наші діти і внуки.